

Místo zbytečné paniky ochrana nejzranitelnějších. Sociální služby mají doporučení, jak postupovat při šíření koronaviru

Panika zcela není na místě, je ale třeba ochránit nejzranitelnější občany, tedy lidi nad 80 let věku, apelovali na včerejší tiskové konferenci zástupci sociálních služeb a odborů. Foto: ZD - Michaela Koubová

Koronavirus je největším rizikem pro starší obyvatele – zatímco v běžné populaci dosahuje podle Světové zdravotnické organizace smrtnost na něj 3,4 procenta, u lidí nad 80 to může být až 15 procent. To je také důvod, proč se Asociace poskytovatelů sociálních služeb s ministerstvem zdravotnictví domluvila, aby dle aktualizovaného pandemického plánu měly sociální služby podobné podmínky jako služby zdravotní, například co se týče nákupu ochranných pomůcek, dezinfekcí a podobně. Zároveň asociace vypracovala pro své členy [doporučení](#) v souvislosti s případným šířením koronaviru. Asociace ovšem stejně jako ministerstvo zdravotnictví podtrhuje, že rozhodně není žádný důvod k panice. Zároveň velmi kritizuje pokyn MPSV, který nesmyslně nabádá poskytovatele k tomu, aby vytvářeli zásoby na týdny – což je nejenže zcela zbytečné, ale navíc i nerealistické.

Jak upozorňuje prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb (APSS), Unie zaměstnavatelských svazů a Evropské sítě stárnutí Jiří Horecký, nejohroženější skupinou pro onemocnění koronavirem COVID-19 jsou senioři, u nichž může úmrtnost dosáhnout až 15 procent (*tento údaj ovšem není úmrtnost, ale smrtnost – tedy poměr počtu zemřelých na dané onemocnění k celkovému počtu onemocnělých na tuto chorobu. Úmrtnost, tedy počet zemřelých na dané onemocnění v celé populaci je zatím u koronaviru velice nízká – pozn redakce.*). V pobytových zařízeních sociálních služeb přitom v Česku pobývá 65 tisíc lidí (průměrný věk se pohybuje kolem 85 let), dalších sto tisíc je v péči pečovatelských služeb ve vlastní domácnosti.

„Musíme se soustředit právě na kategorii osob seniorních. V Itálii je počet zemřelých poměrně vysoký a naprosto dominantně to jsou lidé nad 70, spíše nad 80 let věku. Pokud tu tedy bude komunitní přenos, musíme se postarat o skupinu našich nejohroženějších občanů,“ podtrhuje náměstek MZ pro zdravotní péči Roman Prymula.

Na jakých krocích se tedy nyní pracuje? „Má se aktualizovat pandemický plán ČR a víme, že je přijímána celá řada opatření. Poskytovatelé sociálních služeb ale podle české legislativy nejsou poskytovateli zdravotních služeb, ačkoliv jsou tam všeobecné a praktické sestry a je zde 24 hodinová péče jak sociální, tak ošetrovatelská. Z legislativního pojetí tak plány zahrnují zdravotníky a poskytovatele zdravotní péče, zatímco sociální služby zůstávají mimo. Proto jsme se tento týden obrátili na ministra zdravotnictví, aby ve všech opatřeních a plánech zařadil sociální služby na roveň službám zdravotním,“ vysvětluje Jiří Horecký.

Ve stávajícím plánu byly sociální služby pouze okrajově, a když už, tak pouze ty pobytové. Nově by měly být zahrnuty i služby terénní a ambulantní, a řada opatření by měla být shodná jako u zdravotnických poskytovatelů. Například roušky by tak měly být prodávány nejen do zdravotnických, ale i sociálních zařízení.

„V tuto chvíli děláme selektivní systémy zásobování na ochranné pomůcky, protože produkce je celosvětově nedostatečná – je obrovsky zvýšená poptávka a my musíme stanovit priority. Naši starší spoluobčané v sociálních zařízeních nepochybně prioritou budou a celý systém nastavíme tak, abychom riziko minimalizovali,“ doplňuje Roman Prymula.

Zároveň se nyní pracuje na tom, aby se vzorky mohly odebírat v přirozeném prostředí pacienta. „Od dnešního dne je spuštěn systém diagnostiky v domácích podmínkách. Ten by měl přinést řadu ulehčení lidem, kteří se na vyšetření obtížně dostávali. Dnes startovala Praha, v dalších dvou dnech by měl být zprovozněn systém v celé České republice. Horizont pro sběr vzorků bude 7 – 19 hodin každý den,“ popsal včera Prymula. „Bylo by velmi obtížné, kdybychom naše imobilní, těžce nemocné klienty transportovali do nějakého zařízení a zpět,“ dodává předseda správní rady Alzheimer Home a předseda Sekce lékařů poskytujících své služby v zařízeních sociální péče SVL ČLS JEP Boris Šťastný.

Každé zařízení by mělo mít stručný krizový plán

Na asociaci se také v poslední době obracejí jednotliví poskytovatelé s tím, jak mají v souvislosti s koronavirem postupovat a jak reagovat na dotazy a obavy rodin klientů. Proto včera APSS zveřejnila [doporučené postupy](#), které poskytují základní osnovu jak poskytovatelům pobytových, tak terénních služeb, a myslí i na ochranu zaměstnanců. Zahrnuta je přípravná a pro krajní případy také realizační fáze a doporučení obsahuje i check-listy, co by vedení jednotlivých zařízení mělo zkontrolovat.

„APSS vydává dokument proto, abychom zabránili vzniku paniky. Máme-li informace a víme-li, co máme v krocích dělat, daří se nám dobře panice zabraňovat. Proto jsme připravili soubor kroků, jak to v přípravné fázi udělat. Pro nás je eminentně důležité, abychom ochránili nejcitlivější seniorskou skupinu. V nejkrajnějším případě, že vznikne krizová situace, je důležité, abychom věděli, jak postupovat při zabezpečení péče,“ přibližuje viceprezidentka APSS pro kvalitu sociálních služeb a ředitelka největšího domova pro seniory v Královéhradeckém kraji – Domova U Biřičky Daniela Lusková.

Každý management sociálního zařízení by tak měl vědět, kde najde na webu MZ a SZÚ důležité informace, a musí být ve spojení s krajskou hygienickou stanicí zodpovídající za koordinaci v případě vzniku nákazy. Na ni by se také měl obrátit pro konzultaci v situaci, kdy si neví rady. Informace by pak vedení mělo adekvátně předávat zaměstnancům, klientům i jejich rodinám. Dále by pak management měl mít připravený postup pro v současnosti nepravděpodobný případ, že by zařízení muselo být v karanténě. Každý poskytovatel by tak měl vědět, kolik zaměstnanců a kteří konkrétně zůstanou v nepřetržité službě. „Žádná sociální služba nemůže být zajišťována bez lidí, takže je personální zabezpečení zcela klíčové,“ podtrhává Lusková.

Důležité je, aby každé zařízení mělo zpracovaný krátký, stručný, věcný krizový plán, jak postupovat, s nímž budou zaměstnanci seznámeni. Vodítko k němu přitom najdou managementy právě ve zmíněných doporučených postupech. Ty také nechávají na jednotlivých zařízeních spolupracujících s

místními orgány ochrany veřejného zdraví, zda v současnosti sáhnou po omezení návštěv.

„My jsme například udělali režimové opatření, že jsou návštěvy podrobeny krátké intervenci – dotazu personálu, zda byly v postižené oblasti, a pokud byly, nebudou vpuštěny. Uvědomme si, že tu je několik málo případů – není tu epidemie onemocnění. Návštěvy většinou omezujeme, když je chřipková epidemie, tedy nějaký počet případů na počet obyvatel, a to v tuto chvíli není,“ podotýká Boris Šťastný. Jiří Horecký k tomu dodává, že uzavření zařízení není tak jednoduché – je totiž běžné, že si rodiny berou klienty na víkend domů, vedle toho do domova docházejí kromě personálu také dobrovolníci, terapeuti, faráři a další, takže stoprocentní izolace by měla i sociální a další dopady. „V tuto chvíli tedy nevnímáme, že by to bylo nutné,“ doplňuje Horecký.

MPSV svým pokynem zcela zbytečně podněcuje hysterii

Zatímco výše uvedený postup je příkladem dobré praxe, podstatně horší je to s některými instrukcemi zaznívajících z MPSV. Konkrétně jde o pokyn 1/2020 vydaný tento týden. „Chceme se ohradit vůči některým informacím, které mají charakter poplašných zpráv nebo prohlubují spirálu nejistot, paniky až hysterie. Jde o pokyn ministerstva práce a sociálních věcí, který říká, že si všichni poskytovatelé sociálních služeb mají nakoupit zdravotnický a jiný materiál, léky či trvanlivé potraviny až na šest týdnů dopředu. Jednak je to v rozporu s tím, co říká například předseda vlády a další vládní činitelé, že nehrozí ohrožení zásobování, jednak je to nereálné a nerealistické pro samotné poskytovatele, ať už z logistických, finančních či organizačních důvodů. Podobné návody, aby se nakoupily spacáky a pokrývky, jen prohlubují nejistotu,“ podtrhává Jiří Horecký s tím, že v současné situaci nedostatku ochranných pomůcek či dezinfekce zásobení na týdny ani není možné.

To potvrzuje i Roman Prymula. „Snažíme se tlumit paniku, je nesmyslné dělat si zásoby. Operativně budeme řešit situaci tam, kde to bude potřeba. Nepředpokládám, že bychom dělali velká izolační opatření ve smyslu celých měst, ale i pro ty případy je řetězec zásobování připraven. Všechny tyto

excesy vedou jen k tomu, že dochází k nerovnoměrnostem zásobování a situace se zhoršuje," konstatuje Prymula.

Podle názoru Daniely Luskové jako poskytovatelky sociálních služeb je reálné mít zásobu potravin na tři dny, a to jen pro nepravděpodobný případ, kdy by se čekalo, než naběhne nouzové zásobování. „To funguje i v postižených oblastech. Nemůže se stát, že v České republice zůstane některé zařízení uzavřeno bez zásobování na čtyři až šest týdnů. To je nereálné a z hlediska běžného provozu sociální služby není ani možné takové množství potravin někde uskladnit. Vznikaly by sekundární náklady a nejsou prostředky, jak to hradit," doplňuje Lusková.

S postupem MPSV nesouhlasí ani odbory. „Materiál jsme se pokusili korigovat, zatím ale výsledek není. Je třeba, aby všechny takové materiály zpracovávali odborníci z praxe, lidé, kteří se v dané oblasti pohybují. To naplňuje právě materiál Asociace poskytovatelů sociálních služeb," uvádí předsedkyně zdravotnických a sociálních odborů Dagmar Žitníková.

Boris Šťastný na tomto místě připomíná, že za loňskou sezónu čeští praktici ošetřili kolem milionu lidí s respiračním onemocněním, na JIP jich skončilo 600 a 200 jich na virové respirační onemocnění zemřelo. „Současnou situaci nepodceňujeme, ale je třeba zopakovat, že jde o běžné onemocnění s průběhem velmi podobným chřipkovému onemocnění. Je potřeba si uvědomit jen to, že je tu velmi ohrožená skupina seniorů a lidí s chronickým onemocněním," podtrhává Šťastný.

„Nejhorší je panika. Když se podíváme tři týdny nazpět, vrcholila v Česku chřipková epidemie. Nemocnice měly zakázané návštěvy, stejně jako spousta zařízení sociálních služeb; ve školách chyběly děti. Panika, která se vyvolává v současnou chvíli, určitě není na místě," přidává se Dagmar Žitníková.

„Italský velvyslanec ke dni, kdy tu byl, říkal, že v Itálii zemřelo 7000 lidí na chřipku, a nikomu to nevadilo, a 79 na koronavirus – a to je obrovský problém. Chřipku tedy stále podceňujeme a i při vrcholící epidemii v Itálii je břemeno chřipky stále podstatně vyšší," uzavírá Prymula.

Michaela Koubová

Text je převzat z portálu Zdravotnický deník, který je součástí vydavatelství Media Network, stejně jako Ekonomický deník

Zdroj: <https://ekonomickydenik.cz/misto-zbytecne-paniky-ochrana-nejzranitelnejsich-socialni-sluzby-maji-doporuceni-postupovat-pri-sireni-koronaviru/>